

Farma zvířat – GEORGE ORWELL (*1903 †1950)

<u>Téma a motiv:</u>	Farmářská zvířata se rozhodnou bojovat za svou svobodu revolucí proti farmářům; stalinismus, hloupost, proradnost, intrikářství, pokrytectví, písně
<u>Časoprostor:</u>	prostor: anglická farma poblíž města Willington čas: čas neurčený – přibližně 50. léta 20. století
<u>Kompoziční výstavba:</u>	chronologická kompozice; <u>10 kapitol</u> navazujících na sebe s uceleným dějem;
<u>Literární druh a žánr:</u>	druh: epika žánr: antiutopický román ve formě bajky próza
<u>Vypravěč:</u>	er-forma , anonymní vypravěč psán z pohledu zvířat, 3. osoba, čas minulý
<u>Postavy:</u>	pan Jones - majitel farmy, z pohledu zvířat je to zlý nezodpovědný pán, alkoholik Napoleon (prase) - představuje Stalina, nejchytřejší, nejmazanější, podvodník, pokrytec, zrádce Major (prase) - představuje Lenina, inteligentní, starý a vážený vepř, to on ve své podstatě vyvolal revoluci Kuliš (prase) - představuje Trockého – soupeřil po revoluci o moc se Stalinem, prosazoval industrializaci a elektrifikaci Sovětského svazu; chytrý, má dobré nápady, zpočátku vůdce prasat, později označován za zrádce Pišťák (prase) - představuje propagandu, mistrně dokáže manipulovat s ostatními – to svědčí o jeho inteligenci, překrucuje a mění pravdu, zdá se být hloupý – snaží se nalhávat zvířatům něco, o čem ani neví, jaké může mít následky psi - představují tajnou policii, slepě plní rozkazy svého pána Napoleona, věrní, poslušní, spolehliví Boxer (kůň) - Alexej Stachanov – sovětský horník a národní hrdina SSSR, který reprezentoval SSSR jako socialistickou průmyslově vyspělou zemi, idealista, čestný, pracovitý, odvážný, silný, lehce manipulovatelný Lupina (klisna) - statná, mateřsky vyhlížející klisna, jako jedna z mála vydržela až do poslední chvíle Benjamin (osel) - sám autor se přirovnává k tomuto zvířeti, zná pravdu a tuší důsledky, ale nevidí žádné východisko, svou aktivitu považuje za zbytečnou, protože ho všichni přehluší ovce - tupý dav opakující naučené fráze, plnily „utišovací“ funkci – svým bečením fráze „čtyři nohy dobré, dvě špatné“
<u>Vyprávěcí způsoby:</u>	vyprávěcí a popisný slohový postup; přímá i nepřímá řeč
<u>Typy promluv:</u>	dialogy a monology
<u>Jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku:</u>	spisovný jazyk, občasné hovorové výrazy, archaismy (<i>senoseč, báchorky</i>), odborné termíny (<i>animalismus</i>), slova citově zabarvená (<i>soudruzi</i>), stylově neutrální; text obohacován krátkými <u>písníčkami</u> ; vše psáno jasně, sarkasmus, eufemismy
<u>Tropy a figury a jejich funkce ve výňatku:</u>	personifikace (<i>kočka hlasovala</i>), alegorie metafory: (psi jako hlídači, koně jako dřiči) metonymie: <i>vyslechnout, co má na srdci</i> eufemismus: <i>nebyl opravdu příliš inteligentní</i>
<u>Kontext autorovy tvorby:</u>	vznik během druhé světové války, 1945

O autorovi:

- britský novinář, esejista, spisovatel
- pravým jménem **Eric Arthur Blair**
- narodil se v Indii, jež byla tehdy součástí britského impéria, když byl Orwellovi 1 rok, odvezla ho matka do Anglie
- vystudoval soukromou střední školu → jelikož mu rodiče nemohli platit studium na univerzitě → nějakou dobu se potuloval na ulici → pracoval u Indické imperiální policie v tehdejší Britské Indii (v Barmě) → to ho velice ovlivnilo, počátky nenávisti imperialismu, začal se klonit k levicové politice
- poté co se vrátil zpět do Anglie, začal psát eseje a pracovat jako novinář
- zapojil se jako dobrovolník do španělské občanské války, kde byl zraněn
- během 2. SV. pracoval pro BBC – **svými komentáři přispíval do novin a časopisů**
- zemřel na tuberkulózu

ZNaky autorovy tvorby

- ve svých raných prozaických dílech vycházel George Orwell ze svých zkušeností
- George Orwell byl zapálený socialist a odpůrce totalitních režimů → ukázalo se v jeho tvorbě
- jeho knihy a eseje se netýkají pouze politiky, ale komentují život své doby a zabývají se sociálními tématy
- v komunistickém **Československu byl Orwell na seznamu zakázaných autorů** → knihy nemohly oficiálně vycházet; v češtině vycházely v exilových nakladatelstvích

Dílo:

- **Barmské dny** – knihu napsal na základě svých zážitků a zkušeností při pobytu na Barmě
- **Na dně v Paříži a Londýně** – Orwellovy zážitky z doby, kdy se jako tulák pohyboval mezi chudými
- **Hold Katalánsku** – zážitky ze svého působení ve Španělské občanské války
- **1984** – antiutopický román, v němž popisuje svět v absolutní totalitě

Literární / obecně kulturní kontext:

VĚDECKO FANTASTICKÁ LITERATURA - 2. polovina 20. století

- v tomto období velký rozmach - rozvoj vědy (válka)
- spisovatelé mají dost existence člověka, současnosti → utíkají k fikci
- otázky budoucnosti, politiky, mimozemských civilizací
- otřesné vize totalitní společnosti
- rozdíl: **sci-fi** (věda, technika, pokrok, budoucnost) x **fantasy** (více nadpřirozena - i mytologie)

utopie – prozaický žánr, který líčí ideální společenské poměry ve vymyšlené zemi, je idealizovaná představa nereálné lidské společnosti, obce nebo státu

antiutopie – opakem utopie, myšlenka fiktivní společnosti, která se vyvinula špatným směrem, má zásadní nedostatky, sebestrukce, další představitel Karel Čapek

Autoři

- **Ray Bradbury** – Martánská kronika, román 451 stupňů Farenheita – obraz technicky vyspělé, ale nekulturní civilizace
- **Arthur Charles Clarke** – Vesmírná odyssea
- **Isaac Asimov** – Já, robot
- **Robert Anselm Heinlein** – Hvězdná pěchota
- **Karel Čapek** – R.U.R., Válka s mloky, Bílá nemoc

Anglická literatura mezi válkami

John Galsworthy (1867-1933) - prozaik, dramatik, držitel Nobelovy ceny (1932)

dílo: Sága rodu Forsyťů - trilogie, Moderní komedie - trilogie, Konec kapitoly

George Bernard Shaw (1856-1950) - lr, dramatik, prozaik, kritik, esejista, 1925 Nobelova cena

Dílo: Pygmalion, Caesar a Kleopatra, Svatá Jana

Obsah:

Příběh se odehrává na poměrně malé farmě, kterou vlastní pan Jones. Na farmě jsou mimo pana Jonese také psi, kočky, prasata, ovce, krávy, koně, osel, myši, holubi, kozy a kachny. Jednoho dne se pan Jones opil a zapomněl zvířata zavřít. Ta se sešla ve stodole a prase Major vyprávělo o revoluci, která jednou přijde. Naučil zvířata zpívat píseň Zvířata Anglie.

Za několik dní zemřel, ale po jeho smrti se zvířata vzbouřila a vyhnala pana Jonese. Tím začala revoluce. Potom prasata oznámila, že umí psát a číst a že přejmenují Panskou farmu na Farmu zvířat a napsala na vrata sedm příkázání, ale ovce si je nemohla zapamatovat, tak je prasata naučila jednodušší – čtyři nohy dobré, dvě nohy špatné.

Potom se zvířata pustila do prací na statku, jen prasata toho moc nedělala. Přesto jim vše šlo mnohem lépe než dříve. Podařilo se jim také v bitvě u kravína odrazit první útok lidí.

Za čas se narodila štěňata, ale hned po odkojení si je vzalo prase Napoleon na výchovu. Takhle to šlo dál dokud další prase, Kuliš, nenakreslil náskres větrného mlýna. Napoleon byl proti už od začátku, ale Kuliš měl navrch. Když měl náskres hotový, na pravidelném nedělním shromáždění mělo dojít k hlasování o jeho stavbě. Kulišovo nadšení zvířata uchvátilo, avšak před zahájením hlasování Napoleon náhle přivolal devět psů – dorostlých převychovaných štěňat – a vyhnal Kuliše z farmy pryč.

Zvířatům se to nelíbilo, ale bála se psů, a tak nic neříkala. Poté Napoleon rozhodl, že se mlýn začne stavět. Stavba byla obtížná, ale zvířata dělala, co mohla. Téměř dokončený mlýn shodila vichřice. Napoleon však prohlásil, že viníkem je Kuliš, který se uchýlil na sousední farmu a organizuje sabotáže. Následně byly veškeré nezdary přičítány Kulišovi. Řada zvířat byla obviněna ze spolupráce s ním a odsouzena k smrti.

Napoleonův pomocník, prase Pištík, měnil postupně příkázání. Zvířatům to připadalo divné, ale Pištík jim říkal, že se pletou, že mají špatnou paměť. Nakonec zvířata uznala, že má pravdu. Mezitím došlo k dalšímu útoku lidí, při němž byl opět zničen téměř hotový mlýn. Prasata postupně soustřeďovala větší a větší moc, až nakonec vládla v čele s diktátorem Napoleonem ještě přísněji než lidé. Přeučila ovce jejich příkázání na: 4 nohy dobré, 2 lepší a začala chodit po dvou. Sedm příkázání nakonec změnila v jedno: Všechna zvířata jsou si rovna, ale některá jsou si rovnější.

Příběh vrcholí hostinou, na které jsou společně prasata a lidé – delegace sousedních farmářů. Zvířata hostinu sklesle pozorují oknem. Lidé obdivují přísný režim, jaký prasata ostatním zvířatům nastolila a Napoleon slavnostně oznamuje přejmenování Farmy zvířat na Panskou farmu. Zvířata shledávají, že již nelze odlišit prasata od lidí.